

André-Joseph LEONARD

Aartsbisschop van Mechelen-Brussel

Precies een jaar geleden werd mgr. André-Joseph LÉONARD in Mechelen en Brussel feestelijk onthaald als de nieuwe aartsbisschop. De opvolger van kardinaal Godfried DANNEELS kreeg niet alleen een zware erfenis in de schoot geworpen, hij werd vrij snel na zijn aantreden geconfronteerd met de affaire-VANGHELUWE en, in de nasleep daarvan, met de hele pedofiliecrisis in onze Kerk. Het was een moeilijk begin van een tumultueus en bewogen jaar.

‘Het was nodig dat alles aan het licht kwam’

Bert CLAERHOUT

Het is niet omdat je aartsbisschop bent, dat je ‘aartsvoorzichtig’ moet spreken, zei mgr. LÉONARD enkele maanden geleden, toen de media enkele van zijn omstrede uitspraken aan de kaak stelden. Toch lijkt hij in zijn interviews van de afgelopen weken gereserveerder, minder direct, ietwat wantrouwer. Het belette **KERK & leven** niet hem te vragen hoe hij zich het afgelopen jaar heeft gevoeld.

– In Humo noemde u 2010 een ‘annus mirabilis’, een schitterend jaar. U doelde daarmee op het warme onthaal dat u in Mechelen, Brussel en Nijvel te beurt viel. Klinkt dat niet een beetje wrang gelet op alles wat daarna gebeurde?

Het enthousiasme waarmee ik werd verwelkomd, was onvergetelijk en bemoedigend. Ik kan dat niet negeren. Uiteraard had de Kerk zwaar te lijden – nog altijd trouwens – onder de schandalen. Wat in Ierland en in sommige buurlanden aan het licht kwam, ging bij ons niet onopgemerkt voorbij. Daarom heb ik in mijn paashomilie, nog vóór het ontslag van bisschop Vangheluwe dus, opgeroepen tot radicale transparantie. Kort daarna barstte de affaire-Vangheluwe los en stroomden de klachten over seksueel misbruik bij de commissie-Adriaenssens toe. Ook al was dat voor de Kerk het begin van een zware beproeving, ik heb geen spijt van mijn oproep. Het is nodig dat alles aan het licht komt. We waren destijds te veel begaan met het imago van de Kerk en te weinig met het leed van de slachtoffers.

– Schrok u toen u het rapport van de commissie-Adriaenssens onder ogen kreeg?

Ja. Uiteraard was niet alles nieuw, ik heb vroeger wel vaker slachtoffers ontmoet. Maar zwart op wit te lezen in welke mate sommigen hun geestelijke macht misbruikten om kinderen te onteren, was zonder meer ontluisterend. Mijn enige troost was dat het veelal voorvallen uit een ver verleden betrof. Daarnaast was ik vooral bekommerd om mijn priesters. Zij kregen het zwaar te verduren.

– U betreurt dat de commissie-Adriaenssens werd opgedoekt. De Kerk stuurt slachtoffers nu onmiddellijk door naar Justitie en de CAW's. Is er intern dan geen nood aan een plaats waar slachtoffers voor erkenning, heling en verzoening terecht kunnen?

De commissie-Adriaenssens verrichtte uitstekend werk, maar als men ons voortdurend verwijt er een parallelle justitie op na te houden, maakt men het ons onmogelijk slachtoffers te begeleiden – ook al is dat allereerst spiritueel. Het enige wat we nog kunnen doen, is in elk bisdom een groep mensen bijeenbrengen die naar de slachtoffers luistert en hen helpt.

– In het najaar van 2010 was er veel heisa over enkele uitspraken van u, onder meer over aids. Voelde u zich daardoor gekwetst?

Gekwetst? Nee. Ik was vooral verbaasd dat journalisten geen moeite doen om particuliere uitspraken in hun context te plaatsen. Ik heb nooit gezegd dat aids een straf van God is, en ik zal dat ook nooit zeggen. Maar uiteindelijk is dat het enige wat het brede publiek zal onthouden. De manier waarop mijn woorden werden geïnterpreteerd, vond ik intellectueel oneerlijk. Wat kan ik daar nog meer over zeggen dan dat ik het jammer vind dat zo iets de aandacht afleidt van al het goede en het mooie dat in onze Kerk gebeurt?

„Ik sta open voor al wie het evangelie wil leren kennen. Ik denk dat God dat van mij verwacht”

– U brengt al uw dekenaten een pastoraal bezoek waarbij u elf dagen ter plekke blijft. Brussel kwam het eerst aan de beurt. Wat leren die bezoeken u?

Heel veel! Ik luister allereerst en ontmoet mensen die actief zijn in pastorale teams, in ziekenhuizen en gevangnissen. Ik maak ook tijd vrij voor migranten en mensen zonder papieren. Welnu, ik verzeker u dat het evangelie nog altijd een levende bron is voor velerlei engagementen in de samenleving. In Brussel trof me vooral het dynamisme van de migrantenkerken. Sommige hebben goede banden met de autochtone gemeenschappen, onder meer door gemeenschappelijke vieringen. Tot slot ervoer ik de enorme impact van de christelijke scholen in een grootstad – zowel voor de reflectie over de christelijke identiteit als voor het samenleven met allochtonen.

– Nieuwe roepingen en de nieuwe evangelisatie liggen u na aan het hart. U zetelt trouwens in de nieuwe Pauselijke Raad voor de Nieuwe Evangelisatie.

Wat de roepingen betreft, is er – zeker in het Franstalige landsdeel – voor-

Mgr. Léonard: „We waren te veel om ons imago bekommerd.” © Frank Bahnmueller

uitgang, maar de weg is nog lang. Voor de nieuwe evangelisatie is het belangrijk dat we mensen die niet praktiseren, aanspreken en enthousiasmeren. We moeten ook durven hen op straat te interpellieren. Nieuwe bewegingen en initiatieven, zoals de Neocatechumenale Weg en de Alphacursus, kunnen ons daarbij inspireren. Ze slagen erin op een eigentijdse manier mensen bijeen te brengen voor catechese en vorming. Daarnaast kunnen we een beroep doen op bewegingen waarmee we al enigszins vertrouwd zijn, zoals La Communauté de l'Emmanuel, La Communauté des Béatitudes, Marie-Jeunesse, de Broeders van Sint-Jan, om maar enkele te noemen.

– In Vlaanderen komen die nieuwe bewegingen maar moeizaam van de grond.

Het begint. Ik verwijs naar de Sint-Michielsbeweging, Moeder van Vrede en, tot slot, naar Tibériade dat een bijhuis stichtte in Strijpen, bij Zottegem. Vlaanderen

heeft ook andere troeven. De betekenis van een bedevaartsoord als Scherpenheuvel is niet te schatten. Parochies, bewegingen, kloosters en abdijen, bedevaartsoorden – niet afzonderlijk, maar samen zullen ze het gezicht van de nieuwe evangelisatie bepalen.

– Hoe komt het toch dat de Kerk zo moeilijk zinzoekers bereikt?

Als mensen niet naar de kerk komen, is dat inderdaad moeilijk. Toch zie ik dat het op sommige plaatsen wel lukt, zoals in de Finesterrae- en de Sint-Niklaaskerk in Brussel. Het zijn ‘onthaalkerken’ met een actieve pastoraal. Er worden ook conferenties over de kern van het geloof gehouden. Ik ben heus niet alleen met de kleine kern van gelovigen bezig. Als men mij vraagt om ergens te spreken, tracht ik daarop in te gaan. Ongeacht welk publiek. Ik sta open voor al wie het evangelie wil leren kennen. Ik denk dat God dat ook van mij verwacht.